

ženik - žalitelj - uz pretpostavku da je nastupio osigurani slučaj po polici osiguranja za zakonsku dužnost jamstva, i uz daljnju pretpostavku da je postupio sa svoje strane u smislu police /odn. ugovora o osiguranju/ može svoju protutražbinu staviti u prijeloj. To je njegovo pravo, ali ne i dužnost, jer tu svoju tražbinu po pravnim pravilima građanskog prava može i posebno utužiti /samostalnom tužbom ili protutužbom/.

Kad bi stajala suprotna pravna izlaganja žaliteljeva, to bi značilo da bi presuda, kojom je on u parnici - u kojoj nije istakao svoju protutražbinu - obvezan na plaćanje, prejudicirala njegovu zahtjevu na plaćanje osigurnine. Ovakva bi konsekvencija bila očito neprihvatljiva, te upravo okolnost što tuženik ima pravo da posebno utuži /i u ovom slučaju/ svoje /navodno/ potraživanje s naslova osigurnine, tj. što se u toj parnici ne bi moglo uzeti da je o njegovom zahtjevu već pravomoćno odlučeno, dokazuje pravilnost ovdje izloženog gledišta. Zauzimajući ovakovo pravno stajalište ovaj žalbeni sud ne ulazi u pitanje osnovanosti i uspjeha eventualne žaliteljeve tužbe.

E.V.

VIŠI PRIVREDNI SUD NR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 28. X 1961.

Vijeće: dr Ernest Vajić, dr Vladimir Borić, dr Branko Jakaša

Osiguranje robe u javnim skladištima - "Pravila za osiguranje od opasnosti /rizika/ odgovornosti" DOZ-a pokrivaju za javna skladišta i rizik za štete nastale krivnjom namještenika - Odnos klauzula navedenih u polici i pravila o osiguranju - Nejasnoće u polici pravilima osiguranja moraju se tumačiti na štetu osiguratelja - Osiguratelj koji tuži na temelju cesije osiguranika, može prema odgovornoj osobi postaviti tužbeni zahtjev u valuti koja odgovara cediranom zahtjevu, a ne ugovoru o osiguranju sa cedentom

Tužitelj je Državni osiguravajući zavod, a tuženik su javna skladišta. DOZ tuži na temelju cesije svog osiguranika. Spor se vodi o tome da li je tuženik, koji je od broda primio i uskladištio teret, pravodobno protestirao manjak primljene robe. Tuženik, među ostalim, navodi i to da je on osiguran kod tužitelja, i za štete koje nastanu iz propusta njegovih namještenika, pa prema tome i ako bi bio odgovoran,

ne bi morao tužitelju nadoknaditi štetu, jer bi i njemu tužitelj kao osiguratelj tu štetu morao nadoknaditi. Na ove prigovore tužitelj navodi da ugovorom o osiguranju nisu pokrivena i štete koje nastanu krivnjom tuženikovih namještenika, a osim toga da se ne može staviti prigovor kompenzacije, jer on tuži u stranoj valuti, naime onoj koju je morao isplatiti svom osiguraniku na temelju ugovora o osiguranju koji je s njim sklopio, a tuženiku bi kad bi to i bio obvezan, morao nadoknaditi štetu u dinarima.

Sud je na prigovore Državnog osiguravajućeg zavoda zauzeo sljedeća stajališta:

Nije osnovano stajalište da predmetni slučaj ne bi bio obuhvaćen politikom osiguranja na koju se pozvao tuženik. Prema tekstu te police osigurana je: 1. tuženikova odgovornost iz posljedovanja ili korištenja stanovite imovine, 2. tuženikova odgovornost iz djelatnosti poduzeća za štete, prouzročene vlastitom krivnjom, ili krivnjom radnika i namještenika. Prvi od navedenih temelja osiguranja smatra se u tužiteljevim "Pravilima za osiguranje od opasnosti /rizika/ odgovornosti" kao osiguranje od opasnosti /rizika/ odgovornosti u užem smislu, a drugi kao osiguranje od odgovornosti za imovinsku štetu.

Predmetna je šteta mogla nastati predniku tužitelja na dva načina: propustom pravodobnog podnošenja protesta brodaru za predmetni manjak, ili nestankom robe, koja tvori predmetni manjak, nakon izvršenog uskladištenja. Prvi od ovih načina može se podvesti pod oba naprijed navedena temelja osiguranja, a drugi od njih može se podvesti pod klauzulu police o osiguranju tuženikove odgovornosti iz djelatnosti poduzeća za štete, prouzročene vlastitom krivnjom, ili krivnjom radnika i namještenika, i to iz sljedećih razloga:

Ne može se uvažiti stajalište žalbe da propust podnošenja pravodobnog protesta brodaru nije obuhvaćen osiguranjem, jer je u smislu čl. 1. st. 1. cit. tužiteljevih pravila osigurana samo odgovornost drugotuzenika zbog događaja koji je imao za posljedicu: smrt, povreda tijela i zdravlja čovjeka, fizičko oštećenje ili uništenje stvari, dakle ne odgovornost zbog poslovnih propusta uslijed nepridržavanja propisa, organizacije rada ili uzanaca. Ovo stoga što se u smislu čl. 1. st. 4. tih pravila može posebno ugovoriti i odgovornost za imovinsku štetu, koja nije nastala ni povredom osobe, a niti oštećenjem ili uništenjem stvari, već iz pogrješke koju je osiguranik učinio /t. 1. st. 2. posebnih pravila za osiguranje odgovornosti za imovinsku štetu/. Da je među ostalim baš takva odgovornost po-

se u slučaju nezgode, šteta nastaje zbog propusta osiguranika u osiguranju, a šteta nastaje zbog propusta osiguranika u osiguranju, a šteta nastaje zbog propusta osiguranika u osiguranju.

sebnom ugovorena, proizlazi iz navedenog teksta police"..... odgovornost iz djelatnosti poduzeća za štete prouzročene vlastitom krivnjom ili krivnjom radnika i namještenika", kao i iz obračuna premije na samoj polici, koje prva stavka sadrži godišnju plaću radnika i namještenika. Krivnja službenika u pravilu ne može se sastojati u uzrokovanju smrti ili ozljede osoba, oštećenja ili uništenja stvari, već samo u pogrješicama, koje ovi učine u vršenju službene dužnosti, a koje uzrokuju štete trećim osobama. Takve su odgovornosti uostalom /i u smislu tužiteljevih Pravila/ obuhvaćene kod svakog osiguranja od odgovornosti iz vršenja djelatnosti i zanimanja /t.1. br.2./ posebnih Pravila za osiguranje od opasnosti /rizika/ odgovornosti o kakvoj se radi u nazočnom slučaju.

U koliko konačno navedena klauzula teksta police ne bi bila dovoljno jasna, treba ju u smislu pravnih pravila građanskog prava tumačiti na štetu njezinog sastavljača tj. tužitelja, dakle u pravcu da treba slučajeve, koji su ostali sumnjivi, smatrati osiguranima. Jedino takvo tumačenje u skladu je s osnovnim načelom u prometu robom, načelom poštenja i savjesnosti u prometu /OU br.3/. Takvo je tumačenje osnovano ne samo zbog nejasnoće u tekstu same police, već i cit. tužiteljeva pravila toliko su komplicirana i mjestimično protuslovna, da je zbog toga u slučaju sumnje opravdano i sama ta pravila tumačiti na tužiteljevu štetu.

Isto tako ne može se uvažiti stajalište žalbe da gubitak ili nestanak stvari nakon izvršenog uskladištenja ne bi bio obuhvaćen osiguranjem, jer je obuhvaćeno samo "uništenje", dakle gubitak, koji je nastao djelovanjem neke fizičke sile. Istina, je, doduše, da u smislu posebnih pravila za osiguranje od odgovornosti za imovinsku štetu odštetni zahtjevi zbog nestanka stvari nisu obuhvaćeni osiguranjem /t.4. br.8. tih posebnih pravila/. No kako je navedeno, predmetno osiguranje nije zaključeno samo s osnove odgovornosti za imovinsku štetu, već i s osnove osiguranja od opasnosti /rizika/ odgovornosti u užem smislu. Posebna pravila za taj temelj osiguranja obuhvaćaju posebne odredbe za ovu vrstu osiguranja, i to zasebno za razne vrste privrednih organizacija, odnosno djelatnosti. Posebne odredbe za javna skladišta ne postoje očito zbog toga što je broj privrednih organizacija koje se bave takvom vrstom privredne djelatnosti razmjerno malen. Zbog toga treba opseg konkretnog osiguranja utvrditi iz sadržaja police s posebnim obzirom na osnovnu djelatnost tuženog osiguranika /čl.1. st.2, br.1 Pravila/, a i usporedjiva-

njem s najbližnjim djelatnostima koje su predviđene u pravilima. U vezi s tim treba prije svega utvrditi da je osnovna djelatnost tuženika, kao javnog skladišta, uskladištenje, dakle čuvanje njemu povjerene tuđe robe. Osnovni rizik kod takve djelatnosti jesu gubici zbog nestanka ili pogriješaka kod izdavanja robe. Ne može se razumno pretpostaviti da bi stranke, zaključujući uz razmjerno visoku premiju osiguranja od odgovornosti iz djelatnosti drugotuženog poduzeća, htjele iz toga osiguranja isključiti štete iz ovoga njegovog osnovnog rizika, kad navedena odredba tužiteljevih pravila izričito predviđa da osiguranje obuhvaća rizik od odgovornosti iz djelatnosti osiguranika, koja je navedena u polici. Zbog toga treba eventualne nejasnoće u tekstu police tumačiti na štetu tužitelja kao njezinog sastavljača, kao što je to već bilo navedeno. Do istog rezultata dolazi se ako se uzme u obzir sadržaj posebnih pravila za osiguranje od odgovornosti iz djelatnosti u užem smislu, koji se odnose na tuženika najbližnje djelatnosti, tj. takve koje također obuhvaćaju čuvanje tuđih stvari: npr. ugostiteljska poduzeća, kupališta, bolnice itd. Kod svih takvih djelatnosti na temelju posebnih pravila, koja se na njih odnose, izričito je obuhvaćena osiguranjem i odgovornost za gubitak ili nestanak stvari, koje unose treće osobe, dakle stvari gostiju ili pacijenata, iz čega slijedi da i gubitak ili nestanak uskladištenih stvari mora biti obuhvaćen u osiguranju javnog skladišta od odgovornosti iz djelatnosti poduzeća, i da bi to bilo izričito predviđeno, da postoje takva posebna pravila za djelatnost javnih skladišta.

Iz svega navedenog slijedi, da se mora uzeti, da je predmetna šteta u svakom slučaju osigurana na temelju naprijed navedene police, kojom je drugotuženik osiguran kod tužitelja, i da to nije u protuslovlju s tekstom navedenih pravila, kako to hoće tužitelj.

Ne osnovan je daljnji žalbeni razlog, da se tužiteljev zahtjev za naknadu štete u stranoj valuti ne može prebiti sa tuženikovim zahtjevom iz police osiguranja, koje je zaključeno u dinarima.

Tužitelj je istakao zahtjev tužbe u stranoj valuti, u kojoj je on izvršio isplatu štete svom osiguraniku. No pri tom nije uzeo u obzir da je on tu isplatu izvršio na temelju police o osiguranju pomorskog prijevoza za stranu valutu u inozemstvu kupljene robe na relaciji od zemlje u kojoj je roba nabavljena do naše zemlje. Takvo se osiguranje u smislu postojećih deviznih propisa može zaključiti i isplatiti u

stranoj valuti. No zahtjev, koji tužitelj ističe protiv tuženika, je s naslova naknade vanugovorne štete domaćeg tužitelja protiv domaćih tuženika. Takav zahtjev, u smislu postojećih deviznih propisa, ne može se postaviti u stranoj, nego samo u domaćoj valuti. Zbog toga, iz činjenice što je tužitelj cesionar, koji je isplatom osigurnine i cesijom ušao u prava cedenta, ne slijedi njegovo pravo na naknadu štete u stranoj valuti, jer prema navedenom niti sam oštećenik, kao domaća privredna organizacija, ne bi mogao protiv tuženika pristaknuti ovaj zahtjev u stranoj valuti. Nije, naime, nastala cesija tražbine na isplatu osigurnine /u stranoj valuti/, već tražbina s naslova naknade vanugovorne štete.

M.S.

PRIKAZI KNJIGA I ČASOPISA

MEDJUNARODNA TRGOVINSKA ARBITRAŽA
/Arbitrage International commercial/
Paris izd. DALLOZ et Sirey - Union
international des avocats str. 483
bez godine izdanja.

U knjizi su objavljeni pozitivni propisi o trgovačkim arbitražama u pojedinim državama, i to: Njemčkoj, Engleskoj, Austriji, Belgiji, Danskoj, Španiji, SAD, Finskoj, Francuskoj, Grčkoj, Italiji, Norveškoj, Nizozemskoj, Portugalu, Švedskoj, Švicarskoj i Turskoj. Osim propisa dodani su i sumarni komentari s literaturom. Obradjena su sva najvažnija pitanja koja se pojavljuju u vezi s arbitražom kao što su: nadležnost, forma ugovora, postupak, izvršna snaga odluke itd. Knjiga može veoma korisno poslužiti svima onima koji se bave vanjskom trgovinom.